

Modest Prats i la llengua catalana medieval

Francesc Feliu

Ha mort, fa pocs mesos, el professor Modest Prats, filòleg i castellanenc il·lustre. El present treball pretén contribuir a la seva memòria pública, però també afinar el coneixement de la seva obra que en tenen els especialistes, no sempre prou acurat a causa, principalment, de la notable dispersió temàtica i material dels treballs de referència —des de fa alguns anys, tanmateix, es pot accedir a una compilació dels seus principals treballs al volum *Engrunes i retalls* (Prats 2009). Concretament, voldré parar atenció a les aportacions de Modest Prats al coneixement de la llengua i la literatura medievals, i en l'efecte que aquestes aportacions han pogut tenir en l'orientació dels estudis medievals al nostre país i en la generalització d'uns esquemes interpretatius que avui pràcticament tothom accepta.

L'obra més ambiciosa de Prats, concebuda conjuntament amb Josep Maria Nadal, és sens dubte la *Història de la llengua catalana*, de la qual, en realitat, només es van arribar a redactar dos volums —justament, els dos que atenyen l'època medieval (1982 i 1996). El propòsit d'aquest llibre és fonamentalment didàctic; es presenta com un manual universitari del qual no hi havia, en el moment de la seva publicació, cap precedent. El model el proporcionen, en definitiva, alguns manuals clàssics que sí que existien per a la llengua italiana (el de Migliorini (1960), sobretot) o per a la francesa —Brunot (1905-1938), encara que amb característiques un xic diferents. Tanmateix, com passa sovint quan s'aborden projectes que obren camí, la redacció dels diferents capítols va prestar-se a incloure-hi veritables investigacions monogràfiques de primera mà, que completen o proporcionen l'exemple idoni per a la tesi sostinguda. Seria el cas, per exemple, de l'estudi completiu de «La llengua catalana a Itàlia» (2, 85–168)

durant els regnats del Magnànim, a Nàpols, i dels pontífexs Borja a la seu romana —l'afavoreix, en aquest cas, una especial sensibilitat, compartida pels dos autors, vers el tema italià—, o també del tractament monogràfic —encara que partit en diferents blocs, per raons cronològiques— de la qüestió de les traduccions medievals catalanes de textos llatins, en el qual es basteix tot un marc teòric que planteja la naturalesa del fenomen traductològic, situa les diferents escoles o tendències a l'hora de traduir i les contextualitza respecte de les tradicions culturals coetànies.¹

Tanmateix, el principal valor dels volums medievals de la *Història de la llengua catalana* és l'articulació d'un discurs coherent a partir dels testimonis i dels treballs que en aquell moment hi havia a disposició, que permet reforçar i argumentar, d'una manera que es vol incontestable, una idea que en realitat és inherent al discurs de la filologia catalana contemporània i que ja havien inculcat els grans prohoms de la nostra ciència filològica: el català a l'Edat Mitjana és una llengua del tot equiparable a les grans llengües vulgars europees, amb avantatge fins i tot en determinats aspectes sobre algunes de les llengües romàniques més prestigioses. Per a Modest Prats, i per al seu discurs sobre la nostra llengua i la nostra cultura —que és el discurs canònic, sobre el qual no va tenir mai veïtats relativistes— la llengua medieval és fonamental: simbolitza el moment àlgid de la nostra cultura, la manifestació de la llengua unitària, la possibilitat de mirar de fit a fit les altres grans cultures europees i el salconduit per a la plena recuperació. Val la pena, en aquest sentit, de revisar unes afirmacions seves incloses al breu apunt que va

1. Sobre les traduccions al llatí, vegeu una part del vol. 1, 447–83; i sobretot, al vol. 2, 190–216 i 424–32.

dedicar a Josep Maria de Casacuberta i a la tasca desenvolupada a l'entorn de la col·lecció «Els Nostres Clàssics», de Barcino:

El coneixement dels nostres clàssics. Una de les mostres més clares de l'anormalitat de la nostra situació cultural la tenim aquí. Gent que passa per culta i preocupada pel món de les lletres ignora pràcticament tot el que fa referència als nostres autors clàssics. La jovenalla universitària que arriba del batxillerat sabent el nom d'escriptors castellans de tercera divisió no ha sentit ni esmentar Muntaner, Metge, March... Per això anem com anem. Fora de tres o quatre especialistes, a qui —si se'ls coneix— tothom considera uns grillats, ningú no ha provat mai de familiaritzar-se amb aquells autors gràcies als quals encara som en el món del pensament i de la literatura occidentals. I això és molt greu. Se'n ressent la llengua —fa pena comprovar cada dia com escriuen avui la majoria de professionals del ram—; se'n ressent la nostra vida cultural —tota feta de manlleus, moltes vegades insignificants.²

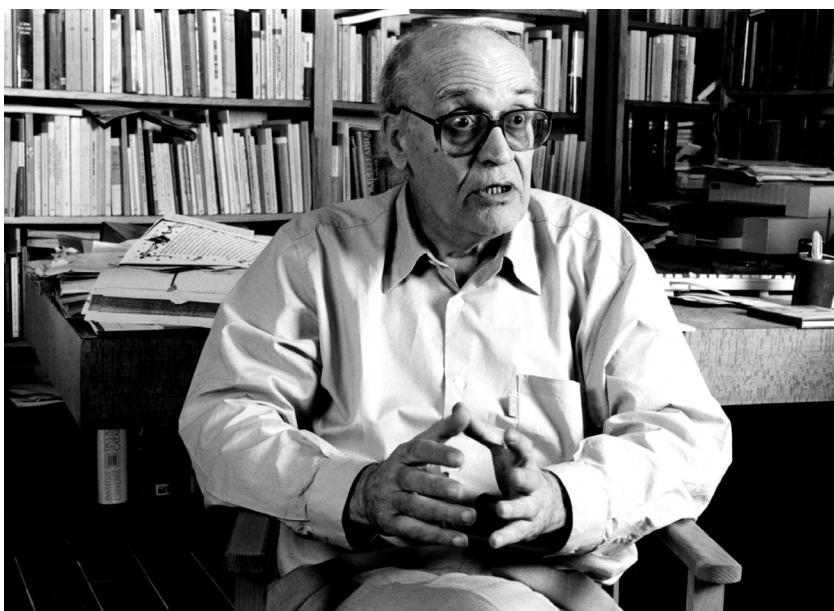
En aquest sentit, el capítol sobre Ramon Llull (vol. 1, 301–56) mereix una consideració especial. L'autoria inicial del capítol cal atribuir-la en exclusiva a Modest Prats, que hi posa en joc els seus abundants coneixements teològics i d'història eclesialística. El tractament integral de la figura de Llull, en el context d'una caracterització global de la cultura «catalana» dels seu temps, resulta absolutament innovador perquè, fugint de la reproducció automàtica dels estereotips convencionals, i anant amb rigor a les fonts disponibles, aporta una visió perfectament comprensible i di-

2. [Cebrià Muntalat], «Nosaltres i els nostres clàssics», *Presència*, 349 (21 desembre 1974), 31, reproduït dins l'apartat «Els filòlegs» (Prats 2009: 409–10). El text, que vol enllaçar, combatiu, elements de la més estricta actualitat segueix així: «Si acabàvem aquí la nostra consideració hi hauria el perill de no adonar-se d'on rau el veritable problema. No es tracta d'acusar els estudiants ni la gent que encara llegeix. Es tracta de denunciar, d'una banda, la situació i, de l'altra, la manca d'una infraestructura viable —edicions, estudis, etc.—, que possibiliti escapar-se d'aquesta situació. Aquest problema, doncs, va estretament lligat amb un altre que aquests darrers mesos es remena i no hi ha maneres de fer esclatar: la introducció de la llengua i la literatura catalanes en els plans d'estudi del batxillerat» (410).

vulgable del personatge i del que representa per a la nostra història cultural. L'interès de Prats per la figura de Llull, en aquells anys, i la consciència de poder aportar alguna reflexió original sobre el valor de les operacions pròpiament lingüístiques de l'Il·luminat Doctor en les seves obres, l'empeny encara a publicar un breu article sobre la qüestió a la revista *L'Avenç*: «Ramon Llull: 'creador del català literari'».³ L'elaboració de la *Història de la llengua catalana* amb Josep Maria Nadal va coincidir amb la consolidació de Modest Prats com a professor del Col·legi Universitari de Girona —dependent de la Universitat Autònoma de Barcelona—, tasca a què havia accedit l'any 1971. Prats, a mesura que avançava la dècada dels 70, va anar-se familiaritzant amb el món acadèmic i amb la investigació filològica i, paral·lelament a la preparació de l'esmentat manual d'història de la llengua, va tenir ocasió de publicar els seus primers treballs d'investigació monogràfics. El més important d'aquests treballs, tant des del punt de vista qualitatiu com del quantitatiu, fou l'estudi d'una mena de diccionari que es troba al final dels tres manuscrits existents d'una traducció medieval del *Regiment de prínceps* de Gil de Roma (1983) —un treball que cal vincular, per tant, amb la redacció del primer volum de la *Història de la llengua* i amb l'interès per les traduccions catalanes medievals.⁴ En aquest estudi, presentat al Sisè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes celebrat a Roma l'any 1982, l'autor presenta, edita i comenta *La declaració e la explanació d'alguns vocables escurs, no usats ne acostumats comunament en nostre lenguatge* que fra Arnau Estanyol —el traductor de l'obra— havia decidit, malgrat tot, d'incloure en la seva traducció. La descoberta d'aquests materials lexicogràfics inèdits va ser possible gràcies a l'ocupació de Modest Prats com a bibliotecari del Seminari Diocesà de Girona (1974–76), on va desenvolupar

3. Prats (1982a). També havia aparegut, per la mateixa època, un altre llibre sobre la llengua de Llull; Modest Prats hi va dedicar una ressenya: «Joan Martí i Castell, *El català medieval. La llengua de Ramon Llull*, Barcelona, 1981, 190.» [ressenya], *Arxiu de Textos Catalans Antics* 2, 1983, 413–14.

4. L'estudi s'ha reproduït a Prats (2008: 33–80), però sense l'aparat crític de variants.

tasques d'ordenació i inventari; aquesta biblioteca custodia, precisament, un dels tres manuscrits catalans del cèlebre tractat polític.⁵

Alguns anys més tard, el 1988, ell mateix va exhumar encara un altre diccionari medieval per a ús dels traductors del llatí, en aquest cas, procedent del fons de l'Arxiu Diocesà.⁶ Es tracta d'un document menys interessant, inserit en

5. La biblioteca del Seminari Diocesà de Girona posseeix un important fons antic que prové, en part, de l'antiga biblioteca del col·legi de jesuïtes que havia ocupat abans l'edifici; en bona mesura però, i a banda d'algunes incorporacions procedents de biblioteques conventuals gironines per la desamortització, la major part del fons antic prové de la incorporació de la important biblioteca del palau episcopal, que va ser desallotjat l'any 1973, a l'inici del mandat del bisbe Jaume Comprodon, per convertir-lo en la seu del Museu d'Art. Els llibres sembla que van començar a traslladar-s'hi ja alguns anys abans (Marquès 1966). En els seus anys de bibliotecari, Modest Prats degué demanar l'assessorament d'alguns especialistes, pel que es desprèn del que ell mateix explica en el treball citat: «Fou mossèn Josep Perarnau qui, quan estudiava els manuscrits de la biblioteca de Seminari de Girona, em proporcionà la primera notícia d'aquest petit diccionari medieval...».

6. Prats (1988a). En fer l'edició revisada dels seus treballs filològics per al volum *Engrunes i retalls*, de mutu acord amb en Modest, vam decidir de no reproduir-hi aquest diccionari, força intrascendent, i de transformar el seu comentari editorial en una nota al peu del treball sobre la *Declaració de vocables escurs* (nota 2, 33–34).

un volum factici titulat *Ars notariatus*, on es reuneixen models i exemples de formularis diversos per a ús dels notaris. Colon i Soberanas, en el seu repertori clàssic sobre la lexicografia catalana (1986), documenten diversos diccionaris d'aquesta mateixa naturalesa. La relació i el contacte, al Col·legi Universitari, amb els altres professors va propiciar també algunes col·laboracions puntuals. Pel que fa a la medievalística, l'ocasió es va produir a proposta de l'erudit i bibliòfil Pedro M. Cátedra, que va ser professor a Girona als anys

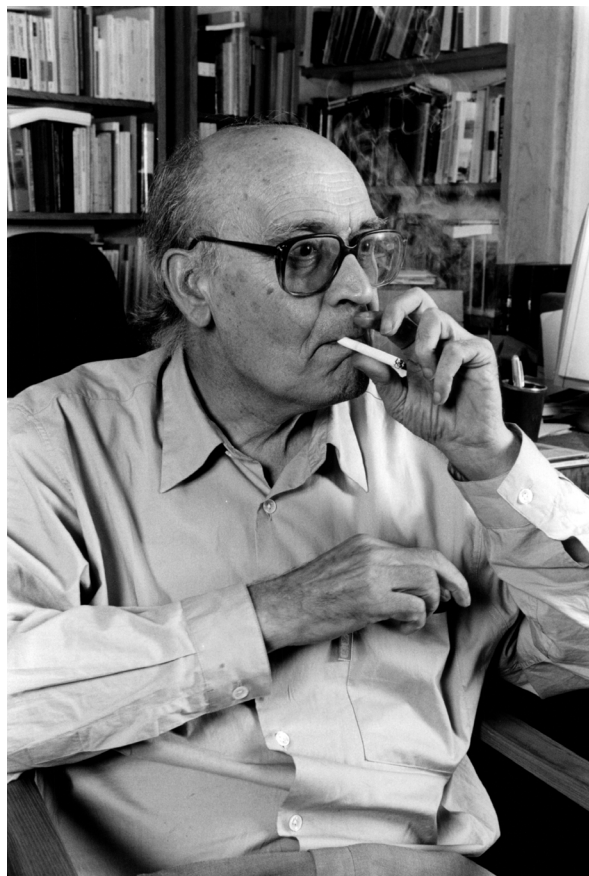
vuitanta. L'existència d'un exemplar únic, incunabile, i en un lloc prou remot com és la biblioteca reial de Copenhagen, d'un llibre imprès a Girona el 1495, va donar peu que la Diputació gironina patrocinés una edició facsímil d'aquest llibre. No sabem exactament quin paper va tenir Prats en la gestació del volum —potser d'intermediació amb l'ens provincial; tanmateix, la *Història de las amors de Paris e de Viana*, editada luxosament, aparegué de nou l'any 1986 precedida d'un estudi literari i tipogràfic de Pedro M. Cátedra i d'un breu estudi lingüístic de Modest Prats, en el qual es pretén eixamplar la perspectiva sobre la prosa catalana tardomedieval:⁷

A l'hora d'estudiar la prosa catalana del quatre-cents, els pocs treballs que s'han escrit centren la seva atenció en els exemples brillants de l'estil de valenciana prosa. I es comprèn molt bé. Encara avui ens enlluernen aquells períodes sintàctics sumptuosos on es capdellen i es descapdellen les frases subordinades, i on tots els recursos estilístics i lèxics són combinats en una filigrana retòrica que només troba parió en les mostres més elaborades del gòtic flamíger. Però una visió de la història de la nostra llengua literària que només doni raó d'aquests casos extrems de llatinització de la prosa —molt més medievalitzants del que les citacions freqüents dels clàssics ens podrien fer

7. Del llibre se'n van fer mil cent cinquanta exemplars, cent cinquanta dels quals en tiratge especial sobre paper de fil, tots ells relligats en pell i numerats.

creure—, és incompleta i pot destorbar més que no pas ajudar la recta comprensió de l'evolució posterior. D'aquí ve que consideri de gran interès la publicació d'aquest text que ens ofereix la possibilitat de conèixer un exemple de prosa culta altament suggestiu.⁸

En el seu comentari té una especial importància la valoració del lèxic, ja que aquesta obra s'havia ja utilitzat per a la documentació de diversos dels castellanismes més primerencs, i per atestar el gir hispanitzant dels models lingüístics catalans (Colon 1976: 371–72). Prats hi veu, però, el testimoni d'una «modernitat» lingüística que només les circumstàncies del context sociocultural no van permetre de prosperar.⁹ Segurament, però, l'aportació més programàtica de Modest Prats a l'estudi de la literatura medieval és el treball que va dedicar a la traducció catalana de la *Divina Comèdia*, d'Andreu Febrer.¹⁰ En ocasió d'un volum d'estudis en homenatge a Martí de Riquer, el fillol gironí gosa introduir-se en un terreny que han abordat ja alguns dels grans noms de la filologia catalana contemporània —Par, Coromines, Badia, Riquer—, i ho fa, justament, per reivindicar amb convicció una obra i un autor que fins aleshores l'opinió dels entesos havia desacreditat, amb més o menys intensitat. Basant-se en la necessitat de defugir tot anacronisme en la valoració, posant en qüestió la consideració d'espuris de molts elements lèxics condemnats, i prenent una perspec-

tiva acordada amb el costum i les idees del seu temps, Modest Prats arriba a la conclusió que la traducció dantesca de Febrer mereix un lloc destacat entre les produccions catalanes quatrecentistes —essent, a més, dels pocs testimonis d'alta activitat literària referibles al Principat:

Andreu Febrer, doncs, quan es proposa de traduir la Divina Comèdia no pot seguir cap més camí que l'establert pel criteri dominant al seu temps i que ell assumeix i accepta: la versió «verbum verbo». Però es troba amb un problema suplementari: si vol ser fidel a les formes mètriques originals, no es pot permetre el recurs a tècniques —multiplicació de sinònims, notes explicatives, glosses, etc.— que s'aplicaven a la prosa. Segons la meua hipòtesi, que formulo amb tota modèstia, la utilització d'italianismes, d'occitanismes, d'arcaïsmes i d'altres solucions s'ha d'interpretar com una forma de resoldre —sovint amb molt d'encert— els trencacolls a què l'abocava la seva voluntat de respectar tan escrupolosament com fos possible el text venerable de Dante. És des d'aquesta perspectiva, pròpia de la història de la

8. El text d'aquest estudi ha estat reproduït a Prats (2009: 101–18), amb el títol: «Sobre la prosa catalana a la fi del segle xv».

9. «Al llarg dels segles xvi i xvii, els textos venerables de Lull i de les *Cròniques* van ser jutjats com un exemple "de llengua antiga, que era en bona part limosina, ara no usada en Cathalunya". El mateix judici va merèixer la "valenciana prosa" escrita a la fi del quatre-cents. La morfologia, el lèxic i, en el darrer cas, la sintaxi convertien la nostra literatura medieval en una peça de museu per als homes que s'havien acostumat a les formes renaixentistes i barroques. Per això s'ha pogut parlar d'una solució de continuïtat entre la prosa catalana del segle xv i la —poc i mal coneguda— del segle xvi. Estic convençut, en canvi, de la "modernitat" de textos com el de *Paris e Viana*, que podien haver estat un bon exemple pel seu rar equilibri estilístic. Examinar per què un treball com aquest no fou fecund ens portaria molt lluny de la intenció d'aquestes breus notes». (108).

10. Prats (1988b) reproduït a Prats (2009: 90–100.)

llengua, que jutjo altament interessant el seu treball i el seu esforç.

(Prats 2009: 99–00)

D'ençà del treball de Prats, imprescindible, la consideració acadèmica de la traducció d'Andreu Febrer —i, de retop, tota la seva altra producció literària— ha canviat substancialment.

En definitiva, i encara que en la seva trajectòria es dediqués també a moltes altres coses, el coneixement de la literatura catalana medieval en Modest Prats era profund. En posseïa una completa biblioteca, avui dissolta a la biblioteca del Barri Vell de la universitat gironina, i els qui en van poder ser alumnes poden fer constar l'apassionament amb què abordava els textos d'aquesta època a les classes, estraftent amb gran vivacitat, per exemple, els sermons de Vicent Ferrer. La literatura medieval va poder servir-li, d'altra banda, materials per a algunes expansions estrictament literàries o de caire pastoral. És el cas de les «Notes fragmentàries al *Cant espiritual* d'Ausiàs Marc» que constituïren la conferència inaugural del curs 1997–98 de la Fundació Joan Maragall, vinculada a l'arquebisbat de Barcelona.¹¹ Modest Prats hi dissectiona el contingut del poema des d'un punt de vista religiós i el converteix en un eficaç estímul per a la reflexió:

Esteu segurs que no és ben viu el drama d'Ausiàs March en tants que podrien dir: «Catòlic só, mas la fe no m'escalfà»? No trobaria ressò en molta gent d'avui, creient o no creient, l'aventura espiritual d'aquell que ha descobert que només l'Amor pot donar ple sentit a l'existència i viu angoixadament la impossibilitat d'obrir-se a l'amor? I, més ençà o més enllà de la por de l'infern, ¿no hi ha en molts esperits d'avui la convicció que la vida humana no és una banalitat i que el perill d'un fracàs total i absolut és una possibilitat real? El jo que clama, protesta, es rebel·la, dubta, confia i sofreix en el versos del Cant espiritual no és un jo que ens fa sentir el més íntim batec del cor humà, del nostre cor?

(Prats 2009: 120–21)

Aquestes «notes fragmentàries», elaborades

11. La conferència es va publicar com a separata al cap d'uns mesos (Prats 1998), i ha estat recollida, amb el títol definitiu que hem esmentat, al volum *Engrunes i retalls* (Prats 2009: 109–21).

elles mateixes amb una notable voluntat literària («Ara torno a aquella cambra de la casa del carrer de Cabillers de València, on acaba d'expirar el poeta. Als peus del llit, me'l miro. I amb paraules d'un altre poeta... li desitjo que s'hagi trobat plenament amb l'Amor i hagi pogut experimentar que la mort és una major naixença»), consta que van emocionar els presents i especialment el bisbe Ricard Maria Carles, valencià i no precisament afí als posicionaments eclesials del conferenciant.

Cal advertir, a més, que diversos aspectes de la cultura i de la literatura medievals s'utilitzen en alguns treballs de Modest Prats de tema no estrictament medieval per marcar un contrapunt o una referència. A l'article «De Miquel Peres a Pere Gil», presentat en un congrés de catalanística a Venècia, per exemple, la perspectiva de la traducció quatrecentista valenciana del *Kempis* li serveix per caracteritzar un determinat model de prosa barroca que la traducció del jesuïta reusenc Pere Gil exemplifica de forma excel·lent. També al pròleg que li van encarregar per a l'epistolari dels Borja recopilat per Miquel Batllori, la referència a la història d'aquesta nissaga des del seu establiment a Xàtiva, en temps de la Conquesta; el context polític i cultural de l'accés a la cort romana d'Alfons de Borja, a l'ombra del Magnànim; la naturalesa dels arcaïsmes lingüístics que Batllori detecta en les cartes catalanes d'Alexandre VI fan present de forma constant la connexió amb el món medieval català.¹² Hem d'advertir, encara, que el recurs a les fonts medievals apareixia, en l'activitat de Modest Prats, més enllà de les classes i els treballs acadèmics, i en els àmbits més planers. Per exemple, les col·laboracions que ocasionalment inseria al programa de la festa major del poble de Medinyà, on va exercir el seu ministeri pastoral, li van permetre de fer una aproximació divulgativa a diversos aspectes de la nostra cultura antiga relacionats amb el poble: la figura autèntica de Bernat Boada, segrestada per l'erudit Gaspar Roig i Jalpí per atribuir-li una falsa crònica medieval, i que havia estat rector de Medinyà (1985); els documents més antics que relaten la fundació parroquial (1989); la

12. Batllori (1998). El pròleg de Modest Prats ocupa les pàgines 7–31, i ha estat reproduït a Prats (2009: 489–03).

Cançó de santa Fe, testimoni de l'extraordinària difusió medieval del culte a aquesta santa occitana, que és patrona també de Medinyà (1994), etc. Pertany també a aquest tipus de treballs divulgatius l'opuscle sobre «Francesc d'Assís en la nostra història» publicat en ocasió d'una trobada de pessebristes a Banyoles (Prats 1982b).

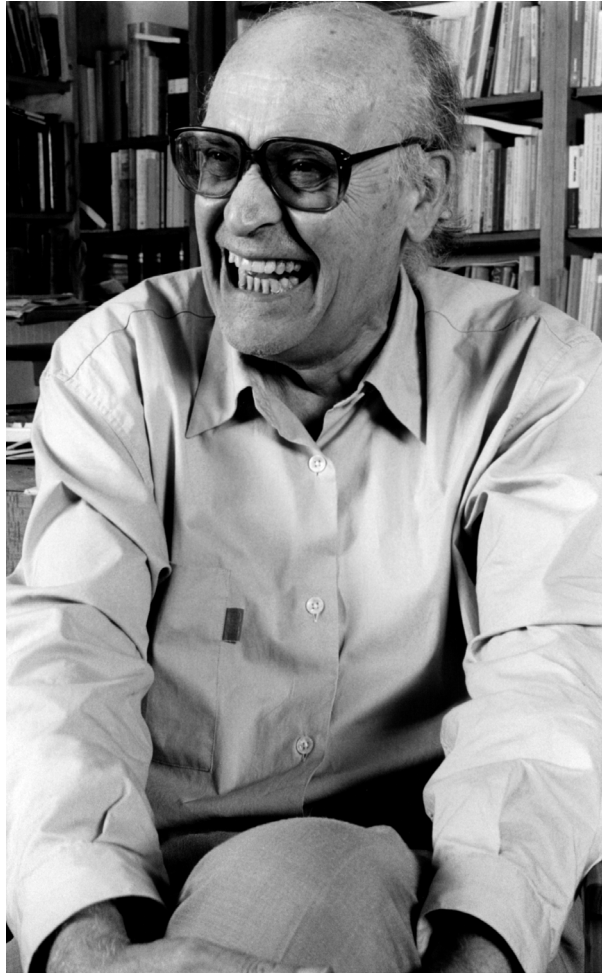
Finalment, cal fer esment de les actuacions de Modest Prats en el terreny del foment de l'estudi i de la difusió del patrimoni cultural medieval de caràcter més local. Encara que els seus treballs mantenen habitualment el rigor i l'ambició intel·lectual propis d'una obra de referència internacional i que ell sempre, de forma general, va defugir el localisme en els seus plantejaments intel·lectuals, això no li resultava incompatible amb l'exhumació i la reivindicació d'obres i d'autors que, potser per haver restat més allunyats dels fogars tradicionals de l'erudició, han estat menys atesos per les institucions acadèmiques. En tals casos, Modest Prats sí que exercia de «filòleg gironí». Podríem citar, en aquest sentit, la seva implicació en el projecte d'edició crítica de l'obra completa de Francesc Eiximenis (OFE), auspiciat per la Diputació de Girona; fou un dels membres més actius de la comissió editora al moment de treure'n a la llum els dos primers volums (1986–87), col·laborant amb col·legues com Lola Badia i Xavier Renedo en la correcció de proves, en la resolució de dubtes editorials, etc. També cal notar la col·laboració amb el seu compatriota mossèn Miquel Pujol en l'exhumació dels poemes trobadorescos locals que va culminar en l'edició del volum de *Poesia occitanocatalana de Castelló d'Empúries* (2001).¹³ En aquesta mateixa línia hauríem d'inserir un projecte d'estudi que no va arribar mai a la seva culminació —i que ha restat, per tant, desconegut. Em consta personalment l'interès de Modest Prats per editar de nou i estudiar les *Cobles* de Bernat Estruç. Aquest autor gironí del segle XV, del qual sabem ben poques coses, és

autor d'un llarg poema que es va publicar pòstumament, l'any 1501, en un opuscle del qual s'han perdut tots els exemplars.¹⁴ Enric Claudi Girbal va editar-lo l'any 1876 a la revista *La Renaixensa*, seguint una transcripció que li havia fet arribar un responsable de la Biblioteca Colombina de Sevilla, on s'havia conservat l'únic testimoni de l'imprès. Aquest exemplar, malauradament, va desaparèixer poc després, sembla que a causa d'un incendi. Tanmateix, diversos estudiosos han referit l'interès d'aquestes *Cobles de gran devoció e contemplació a glòria e lahor de Nostre Senyor Déu Jesuchrist e de la Sacratíssima Verge Maria mare sua*, «de to ascètic, plenes d'autenticitat i amb nombroses confessions personals».¹⁵ L'existència, entre els papers personals de Modest Prats dipositats des de fa ben poc a la Biblioteca Barri Vell de la UdG, d'una llibreta amb el text d'Estruç copiat, amb algunes esmenes i comentaris marginals, certifica la voluntat que va manifestar-me, en iniciar el seu retir a la residència on va passar els darrers mesos, de dedicar-hi el temps de lleure. No deixa de ser curiós l'interès d'en Modest, als darrers mesos de la seva vida, per una obra ascètica que va ser redactada, segons s'explica, als darrers dies de la vida del seu autor. El tremp de la literatura medieval, l'esperit de l'època clàssica de la nostra llengua, els moments àlgids de la cultura nacional, van acompanyar-lo certament fins al darrer moment de lucidesa.

13. L'edició d'aquest llibre, va assumir-la l'Institut d'Estudis Empordanesos, dins la col·lecció *Monografies empordaneses*, amb la col·laboració del Patronat Francesc Eiximenis de la Diputació de Girona. Miquel Pujol, autor de nombrosos estudis històrics referits a la vila de Castelló d'Empúries, sobretot de l'època medieval, va morir l'octubre de 2011.

14. La informació més completa sobre aquest autor, l'ha reunit l'historiador Josep Clara i Resplandis (Clara 2003).

15. Amadeu-J. Soberanas, a l'article corresponent del *Diccionari de la literatura catalana*. Barcelona, Edicions 62, 1979. La concepció i la forma del poema, malgrat les dates en què va ser compost, són plenament medievals —deca síllabs catalans clàssics, etc.

Modest Prats al seu despatx de Medinyà.
Fotos: J. M. Oliveras - Fons: Diputació de Girona – INSPAÍ.

Bibliografia citada

- BATLLORI, Miquel, 1998: *De València a Roma. Cartes triades dels Borja*, Barcelona: Quaderns Crema.
- BRUNOT, Ferdinand, 1905–38: *Histoire de la langue française, des origines à 1900*, París: Armand Colin, XI vols.
- CLARA, Josep, 2003: «Aproximació a Bernat Estruç, poeta català del segle XV». *Arxiu de Textos Catalans Antics* 22, 621–31.
- COLON, Germà, 1976: *El léxico catalán en la Romania*, Madrid: Gredos.
- COLON, Germà & Amadeu-J. SOBERANAS, 1986: *Panorama de la lexicografia catalana*, Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 41–56.
- MIGLIORINI, Bruno, 1960: *Storia della lingua italiana*, Florència: Sansoni.
- MARQUÈS, Josep M., 1966: «La biblioteca del Seminario». *Revista de Gerona*, 35, 51–52.
- NADAL, Josep Maria & Modest PRATS, 1982: *Història de la llengua catalana 1. Dels orígens fins al segle XV*, Barcelona: Edicions 62.
- NADAL, Josep Maria & Modest PRATS, 1996: *Història de la llengua catalana 2. El segle XV*, Barcelona: Edicions 62.
- PRATS, Modest, 1982a: «Ramon Llull: "creador del català literari"». *L'Àvenç* 49, (maig de 1982), 27–30.
- PRATS, Modest, 1982b: «Francesc d'Assís en la nostra història». *XIII Trobada de pessebristes de Catalunya. Banyoles 3 d'octubre 1982*, Banyoles; Ajuntament de Banyoles – Diputació Provincial de Girona.
- PRATS, Modest, 1983: «Un vocabulari català a la versió del *De regimine principum* de Gil de Roma», ed. Giuseppe TAVANI, *Actes del sisè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 29–87.
- PRATS, Modest, 1988a: «Un altre vocabulari d'adverbis llatí-català», coord. Josep MASSOT i MUNTANER, *Estudis de llengua i literatura catalanes*, 16 [=Miscel·lània Antoni M. Badia Margarit, 8], Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 41–56.
- PRATS, Modest, 1988b: «Per a una valoració de la versió catalana de la *Divina Comèdia* d'Andreu Febrer», dins *Studia in honorem prof. M. de Riquer*, vol. III, Barcelona: Quaderns Crema, 97–107.
- PRATS, Modest, 1998: *Sobre el «Cant espiritual» d'Ausiàs March*, Barcelona: Editorial Claret.
- PRATS, Modest, 2009: *Engrunes i retalls. Escrits de llengua i de cultura catalanes*, ed. Francesc FELIU, Girona: CCG Edicions, Veus del Temps, 7.
- PUJOL, Miquel, 2001: *Poesia occitanocatalana de Castelló d'Empúries*, Figueres: Institut d'Estudis Empordanesos.

A black and white photograph of an elderly man, Martí de Riquer, looking upwards and to the right. He is wearing a dark suit jacket, a white shirt, and a dark tie. He is holding a cigar in his right hand, which is partially visible on the right side of the frame. The background is dark and out of focus.

DOSSIER
Homenatge a Martí de Riquer

